

Diarienummer: 11FNU/0187

Datum: 2012-02-23

Datum för tillsyn: 2011-09-28

Tjänstemän: Catharina Lebel, Ewa Norrström
och Ylva Andersson

Förskola: Ängsblomman

Förskolechef: Bengt Thunvik

Rapport från tillsynsbesök

Inledning

En godkänd fristående förskola och pedagogisk omsorg står under tillsyn av den kommun där verksamheten bedrivs. Tillsyn är en självständig granskning som har till syfte att kontrollera om den verksamhet som granskas uppfyller de krav som följer av lagar och andra föreskrifter. I tillsynen ingår att fatta de beslut om åtgärder som kan behövas för att den huvudman som bedriver verksamheten ska rätta fel som upptäcks vid granskningen.

Kundvals- och finansieringsavdelningen genomför tillsyn över fristående förskolor och pedagogisk omsorg enligt kommunens tillsynsplan. I tillsynen ingår bland annat tillsynsbesök på respektive enhet.

Genomförande

Inför tillsynsbesök ska verksamheten inkomma med "Verksamhetsredogörelse inför tillsyn" enligt förvaltningens mall. Förvaltningen förbereder tillsynsbesöket med utgångspunkt i verksamhetsredogörelsen och enhetens kvalitetsredovisning. Utifrån dessa dokument utarbetas ett antal frågor om verksamheten som i första hand riktas till förskolechefen.

Tjänstemän från förvaltningen genomför tillsynsbesöket. Tillsynsbesöket omfattar en till två dagar som inleds med en intervju med enhetens förskolechef. Resterande tid av tillsynsbesöket ägnas åt observation av verksamheten samt spontana samtal med pedagoger och föräldrar utifrån på förhand strukturerade frågor.

Rapporten bygger på dokumentation från verksamheten, iakttagelser vid tillsynsbesöket samt det som framkommit vid intervjuer och spontana samtal samt resultat från kundundersökningen. Rapporten avser inte att ge en heltäckande bild av verksamheten utan är en bedömning av i vilken utsträckning verksamheten uppfyller de krav som ställs i lagar och förordningar.

Helhetsbedömning och beslut

Sammanfattning

Ängsblomman präglas av en god pedagogisk verksamhet och en god pedagogisk miljö. Förskolan har personal med den utbildning som behövs för den verksamhet som ska

bedrivs. Både ute- och inomhusmiljön bedöms som trygg och säker. Förskolan uppfyller i många delar de krav som ställs på verksamheten.

Barnen är positiva och trivs på förskolan. De är omhändertagande om varandra. Det är ett tillåtande klimat på Ängsblomman och verksamheten har ett stort inslag av fritt val. Personalen har ett trevligt och positivt förhållningssätt till varandra och barnen.

Ängsblomman kan med fördel fortsätta att utveckla arbetet kring genus och jämställdhet. Grundläggande för att arbeta med värdegrundsfrågor som ex. jämställdhet är att ständigt ha en diskussion i personalgruppen om vuxnas förhållningssätt. Att ständigt diskutera vuxnas förhållningssätt är grundläggande för att utveckla verksamheten.

Utvecklingsområden

- Enligt läroplanens (Lpfö 98) målområde utveckling och lärande ska verksamheten utgå från barnens erfarenheter, intressen, behov och åsikter. Enligt läroplanen är förskolans uppdrag att utgå från en helhetssyn på barnet och barnets behov och utformas så att omsorg, utveckling och lärande bildar en helhet. Verksamheten ska anpassas till alla barn i förskolan.

Ängsblommans verksamhet anpassas i första hand utefter barnens ålder. Verksamheten på Ängsblomman behöver i högre grad utgå från barnens erfarenheter, intressen, behov och åsikter. Förskolan behöver diskutera metoder för att i högre grad uppfylla kraven i läroplanen.

- Enligt läroplanens (Lpfö 98) målområde utveckling och lärande ska verksamheten främja leken. Förskolans uppdrag innebär att ett medvetet bruk av leken för att främja varje barns utveckling och lärande ska präglade verksamheten. Barnen ska få stimulans och vägledning av vuxna för att genom egen aktivitet öka sin kompetens och utveckla nya kunskaper och insikter.

Personalen på Ängsblomman har ett mer passivt förhållningssätt till barnens fria lek. Barnen behöver stöd och stimulans i leken. Fri lek ska inte uppfattas som en lek som äger rum utan att pedagogerna är engagerade i samspelet mellan barnen eller lekens innehåll. När det gäller att stödja och stimulera barns utveckling och lärande behöver den fria leken pedagogernas närvaro minst lika mycket som andra former av lek. Pedagogerna behöver bli bättre på att arbeta med leken som redskap för barnens utveckling.

Ängsblomman ska inom tre månader från beslut inkomma med en åtgärdsplan för utvecklingsområdena.

Anmärkning

- 2 kap. Huvudmän och ansvarsfördelning, 31 § Registerkontroll, skollagen (2010:800)

Föräldrar har ingen skyldighet att lämna registerutdrag vid medverkan i verksamheten på förskolan. I förarbetena till bestämmelserna sägs bl.a. följande ”Det måste förutsättas att deras (föräldrars medverkan) deltagande begränsas till att ske vid sidan av den ordinarie personalen och under dennas överinseende.”¹

På Ängsblomman förekommer det att föräldrar stänger förskolan och arbetar ensamma i barngruppen. Ängsblomman ska säkerställa att föräldrars medverkan i verksamheten sker under överinseende av ordinarie personal.

1 Prop. 2007/08:28 sid. 13.

- 4 kap. Kvalitet och inflytande 3, 4, 6 och 7 §§

Varje huvudman och enhet inom skolväsendet ska systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla verksamheten. Det systematiska kvalitetsarbetet ska dokumenteras. Om det vid uppföljning, genom klagomål eller på annat sätt kommer fram att det finns brister i verksamheten, ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas.

Ängsblomman ska utarbeta rutiner för det systematiska kvalitetsarbetet. Rutinerna ska innehålla uppföljning och utvärdering av verksamheten utifrån fastställda mål, utveckling av verksamheten samt hur det systematiska kvalitetsarbetet ska dokumenteras.

- 8 kap. Förskolan 2 §, skollagen

Förskolan ska stimulera barns utveckling och lärande samt erbjuda barnen en trygg omsorg.

Ängsblomman ska utarbeta rutiner som säkerställer personalens tillsyn över barnen.

- 6 kap. Åtgärder mot kränkande behandling 8 §, skollagen och 3 kap. Aktiva åtgärder 16 § diskrimineringslag (2008:567)

Huvudmannen ska se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan.

En utbildningsanordnare ska vidta åtgärder för att förebygga och förhindra att något barn som deltar i eller söker till verksamheten utsätts för trakasserier som har samband med kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder eller sexuell läggning eller för sexuella trakasserier.

En utbildningsanordnare ska varje år upprätta en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att dels främja lika rättigheter och möjligheter för de barn som deltar i eller söker till verksamheten oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder eller sexuell läggning, dels förebygga och förhindra trakasserier. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som utbildningsanordnaren avser att påbörja eller genomföra under det kommande året. En redovisning av de planerade åtgärderna som har genomförts ska tas in i efterföljande år plan.

Ängsblomman ska komplettera likabehandlingsplanen/plan mot kränkande behandling med konkreta åtgärder utifrån en kartläggning av verksamheten. Årligen ska planen och de genomförda åtgärderna följas upp, utvärderas och föras in i kommande plan. Dessutom ska Ängsblomman förtydliga rutiner för anmälan, utredning och ev åtgärder vid misstanke om/förekomst av, att kränkningar förekommer samt hur detta dokumenteras.

Ängsblomman ska inom tre månader från beslut redovisa vidtagna åtgärder för samtliga anmärkningar.

Föreläggande

- Inget

Beskrivning av verksamheten

Förskolan Ängsblomman är belägen på Ingarö. Byggnaden är ursprungligen en villa men är ombyggd för att passa verksamheten och är i två plan. I direkt anknäring finns ett mindre hus som dels används som personalutrymme och dels används i verksamheten med de äldre barnen.

Ängsblomman har en stor, fin utegård med altan på baksidan av huset. På gården finns bland annat ett litet hus att leka i, sandlåda, båt och trähästar. Förskolan är belägen nära skogen som också utnyttjas i verksamheten. Ängsblomman har en avdelning. Verksamheten har traditionell pedagogisk inriktning.

Verksamheten är en ekonomisk förening och drivs sedan 1991 som föräldrakooperativ. Ängsblomman har föräldramedverkan i verksamheten. Föräldrarna har 3-4 insatsdagar per termin. Det kan förekomma att föräldrar själva stänger på förskolan. Dag före röd dag arbetar föräldrar själva efter klockan ett och stänger förskolan.

Uppgifter om verksamheten

Antal barn	22
Personal i pedagogisk verksamhet (årsarbetare)	3,75
varav förskollärare i pedagogisk verksamhet (årsarbetare)	1,6 (43 %)
Personaltäthet	5,9
Öppettider	7.00 – 17.30
Mat	Tillagningskök (föräldrar lagar maten)
Städning	Enligt särskilt schema

Ängsblomman har en högre andel förskollärare i jämförelse med kommunen i övrigt. Genomsnittlig andel förskollärare inom kommunal respektive fristående anordnare ligger på 30 % i båda grupperna (2010). Personaltätheten är något lägre än kommunal och fristående verksamhet där antal barn per personal genomsnittligt är 5,3 respektive 5,2 (2010).²

Enligt förskolechefen informeras vårdnadshavare om att förskolan ska ha öppet 06:30-18:30 vid behov.

Måluppfyllelse och resultat

Förskola ska präglas av en god pedagogisk verksamhet där omsorg, fostran och lärande ska bilda en helhet. Dessutom ska förskolan arbeta för att främja leken, kreativiteten och stimulera till ett lustfyllt lärande och en allsidig utveckling i enlighet med läroplanen.

Vårt generella intryck av Ängsblomman är att barnen är glada och trivs. Vid vårt besök hade vi längre samtal med tre föräldrar. Föräldrarna säger att de är mycket nöjda med verksamheten. Detta bekräftas också av resultatet på kundenkäten.

På Ängsblomman vill man se hela barngruppen som en grupp. På förmiddagarna måndag till torsdag indelas barngruppen i mindre grupper. De yngre barnen har sång- och leksamling och de äldre har samling utifrån ett tema. Enligt förskolechefen anpassas verksamheten främst utifrån barnens ålder. De yngre barnen får ex. inte vara på vissa

² Skolverket 2010.

delar av utegården utan att en vuxen är närvarande. I övrigt är det oklart om eller hur man anpassar verksamheten till barnens behov.

Förskolechefen säger att det som är grunden för en god pedagogisk verksamhet är att varje barn känner sig omtyckt, kompetent och är sett varje dag. Ängsblommans grundsyn är att ingen får göra någon annan ledsen och arbetet med värdegrunden är den viktigaste aspekten i verksamheten. Man försöker även ständigt få med språk och matematik i vardagen och använder sig av Bornholmsmodellen. Vi ser exempel på att personalen tar tillvara vardagssituationer för lärande. Förskolan främjar leken genom att barnen får välja själva. Enligt förskolechefen deltar personalen i begränsad grad i barnens lek. Oftast observerar de bara. Enligt förskolechefen deltar personalen i barnens lek då de bjuds in eller då det behövs för att hjälpa något barn att komma igång att leka eller annars vid behov.

Eftersom förskolan är belägen i en villa är rummen inte helt anpassade för verksamheten. Exempelvis är hallen trång och intrycket blir rörigt med alla kläder och skor. Även de äldre barnens ”verkstad” i det angränsande huset ger ett rörigt intryck med mycket saker på hyllor. Ängsblomman har genomtänkt och varierande material som överlag är lättillgängligt för barnen. Lokalernas utformning sätter gränser för hur material kan förvaras. Visst material behöver barnen fråga efter.

Dagen för vårt besök inleds med en gemensam samling. Efter den gemensamma samlingen delas barnen in i tre grupper utifrån ålder och har samling i smågrupperna med en planerad aktivitet. Förskolechefen säger att smågrupperna underlättar att varje barn blir sett, utvecklar sina förmågor och kommer till tals.

Efter en trivsamt lunch var det dags för vila. De yngre barnen sover och de äldre delas i två grupper med sagostund. Pedagogerna i båda grupperna är lyhörda för barnens initiativ och tankar.

Dagen fortsätter med att barnen kan välja mellan styrda aktiviteter på övervåningen, där man broderar med barnen, eller fri lek på undervåningen. Flera av barnen är engagerade i konstruktionslek med kuddar. Konstruktionsleken är splittrad och utan egentlig innehåll. Vi ser att barnen borde fått mer stöd i att utveckla sitt bil-båt byggande som pågår mycket länge.

På eftermiddagen har barnen ytterligare en samling med en gemensam aktivitet innan mellanmålet. Efter detta går barnen ut på gården dit föräldrarna kommer för att hämta.

Vi ser ett tillåtande klimat på förskolan och barnen på Ängsblomman är generellt omhändertagande om varandra.

Vi uppfattar att verksamheten har delvis ett stort inslag av fritt val för barnen som vid några tillfällen leder till att personalen inte fick med alla barn i aktiviteter eller lek. Det blir istället de andra barnen som försöker få med barnet i leken.

Vid övergångar mellan aktiviteter verkar barnen veta vad som ska ske, men vissa övergångar är långa så att barngruppen blir orolig. Även samlingarna är långa och barnen blir okoncentrerade.

Pedagogisk ledning och utveckling av verksamheten

Verksamheten ska utgå från de nationella målen. Personalen ska ha den utbildning eller erfarenhet som krävs för att kunna tillgodose barnens behov av omsorg och god pedagogisk verksamhet. Förskolan ska följa upp barnens utveckling och lärande. Vårdnadshavare ska få information om barnets utveckling.

Förskolan ska bedriva ett systematiskt dokumenterat kvalitetsarbete .

Vi besökstillfället finns för tillfället bilder på väggarna i ett rum med beskrivning av verksamheten med koppling till läroplanen. Föregående kväll var det föräldramöte. I hallen finns en anslagstavlan med läroplanen hängande, tillgänglig för föräldrar.

Enligt förskolechefen dokumenterar förskolan barnens utveckling med mycket fotografier. Varje barn har en mapp där man samlar delar av barnens alster m.m. I ett av de mindre rummen på övervåningen och i de äldre barnens samlingsrum finns pedagogisk dokumentation uppsatt.

På Ängsblomman är man medveten om att förskolan ska ha ett systematiskt kvalitetsarbete men, enligt förskolechefen, är det inte utarbetat eller implementerat.

Förskolan har en och en halv planeringsdag varje termin. Vid dessa tillfällen sker utvärdering av verksamheten med läroplanen som grund. Om något har fungerat mindre bra så planeras åtgärder. Vid varje månads personalmöte går man igenom vad som hänt sedan senaste mötet och utvärderar den perioden. Även vid personalmöten diskuteras och utvärderas arbetet utifrån läroplanen. Det framkommer inte hur det systematiska kvalitetsarbetet dokumenteras. Förskolechefen medger att dokumentationen kan vara bristfällig.

Ängsblomman har utvecklingssamtal en gång per termin och vid behov. Förskolan har även föräldramöte en gång per termin. Varje vecka får föräldrarna ett veckobrev. Samtliga föräldrar känner varandra väl enligt förskolechefen och de föräldrar vi träffar säger samma sak. Förskolan har mycket muntlig kommunikation i vardagen med föräldrarna.

Information om hur barn och föräldrar uppfattar verksamheten fås genom föräldramöten, utvecklingssamtal, barnintervjuer (de äldre barnen) och genom kommunens kundenkät.

Enligt förskolechefen har personalen gått kurser och föreläsningar om läroplanens innehåll. Förskolechefen säger att personalen på Ängsblomman har den utbildning som krävs. När det gäller kompetensutveckling får personalen välja tämligen fritt. Utifrån frågor som ställs framgår det att all personal inte fullt ut har kännedom om läroplanens målområden.

Pedagogerna har uppdelat ansvar för barnen i grupperna. I respektive grupp har en pedagog huvudansvaret för uppföljning av barnens utveckling. Förskolan har genomgångar av barnens utveckling under personalmöten och planeringsdagar.

Barnens utveckling följs upp genom observationer innan utvecklingssamtalet. Det framkommer inte på vilket sätt förskolan dokumenterar och följer upp barns utveckling utöver observationer inför utvecklingssamtalet. Det är även otydligt hur förskolan dokumenterar hela verksamheten.

Förskolechefen säger att när det gäller de yngsta barnen är det personalens uppgift att läsa av vad de vill och hjälpa dem med det. Barnen i mellangruppen och storgruppen är med och planerar en stor del av sin dag på Ängsblomman.

Enligt förskolechefen har alla familjer fått en informationsskrift om läroplanen, vad den innebär för de som föräldrar och de krav de har rätt att ställa på verksamheten. De föräldrar vi samtalar med säger att de har fått information om läroplanen men de är mer osäkra på innebörden.

Förskolechefen säger att, eftersom Ängsblomman är ett föräldrakooperativ, säger det sig självt att föräldrarna som arbetsgivare och ägare av verksamheten har inflytande. Alla familjer arbetar regelbundet på Ängsblomman och kan se hur verksamheten fungerar.

Under utvecklingssamtal och föräldramöten uppmuntras föräldrarna att komma med åsikter och idéer som kan förbättra verksamheten.

Förskoleverksamhetens lärandemiljö

Verksamheten ska utgå från barnens behov, intressen och åsikter. Vårdnadshavare ska ges möjlighet att påverka verksamheten. Enligt förskolans läroplan ska verksamheten arbeta utifrån ett värdegrundsperspektiv, exempelvis när det gäller relationen mellan barn och mellan vuxna och barn samt förekomst av kränkningar. Verksamheten ska arbeta medvetet och aktivt med att motverka traditionella könsmönster. Förskolans inne- och utemiljö ska vara trygg och säker. Förskolan ska sträva efter att nå ett förtroendefullt samarbete med förskoleklassen, skolan och fritidshemmet.

Personalen har ett trevligt och positivt förhållningssätt till barnen och varandra. Generellt sett fungerar personalen som goda förebilder för barnen. Överlag har personalen positiva förväntningar på barnen. Enligt förskolechefen pratar man inte på förskolan om vuxnas roll som förebilder. Man anser att detta går på rutin.

Personalen är aktiva och engagerade med barnen när det är styrda aktiviteter. I stora delar av verksamheten är det arbetsro men vi ser även exempel på det motsatta. I stora rummet på undervåningen blir det ostrukturerade aktiviteter. Detta leder till att barnen stör varandra. Vi ser under dagen exempel på ett från personalen något passivt förhållningssätt under tiden för barnens fria aktiviteter och lekar. Personalen är mestadels passiva och observerar barnens fria lekar. Man låter oro bland barnen eskalera. Vi ser även exempel på barn som lämnas ensamma utan tillsyn.

Ängsblomman har samarbete främst med två andra förskolor på Ingarö och har aktiviteter tillsammans. Förskolan har även kontakter med Brunns skola, Fågelviks skola och Lemshaga Akademi.

Med anledning av resultatet på kundenkäten är frågor om genus ett utvecklingsområde på Ängsblomman. Enligt förskolechefen tittar förskolan på forskningen inom genuspedagogiken och det kommer att märkas på verksamheten framöver.

Förskolechefen lyfter fram att personalen på förskolan alltid är observanta på om barnen kommer med kommentarer om att något beteende eller någon egenskap skulle vara bundet till ett visst kön och tar tag i frågan direkt. Förskolan ser även över sagor och sånger med traditionellt innehåll och gör om dem så att traditionella könsmönster bryts. Enligt förskolechefen arbetar även förskolan aktivt för att alla barn oavsett kön ska utveckla sin förmåga på bästa sätt. Det är samma aktiviteter som gäller för alla. Förskolan lånar även böcker på biblioteket om ex. HBT.

Ängsblomman ser värdegrundsarbetet som det viktigaste under förskoletiden. Förskolan vill att barnen ska utvecklas till goda kamrater, med empati för andra och en stor självkänsla. Förskolan lyfter fram personalens viktiga uppgift att uppmärksamma det positiva som barnen gör. Att barnen i konflikter tar de vuxna till hjälp. I det förebyggande arbetet har Ängsblomman från att barnen fyller tre år ”god kamrat” tema.

Enligt förskolechefen är det sällan kränkningar förekommer på Ängsblomman. När det händer går man in direkt och försöker lösa. Om förskolan behöver så hyr man in stöd utifrån.

När det gäller arbetet med barn i behov av särskilt stöd flyttar Ängsblomman resurserna dit de behövs. Enligt förskolechefen har förskolan mest haft utåtagerande barn. Man ger de barnen mycket positiv uppmärksamhet och extra mycket omtanke.

Kundenkäten

Överlag har Ängsblomman högre resultat i kundenkäten än genomsnittet i kommunen. Totalt omfattar kundenkäten 27 frågor. Resultaten på frågorna varierar mellan 3,4 och 4,0. Samtliga föräldrar har svarat "instämmer helt" (4.0) på två av frågorna: "Personalen bryr sig om mitt barn" och "Personalen är intresserad av mina synpunkter/önskemål". Dock är det 26 % av föräldrarna som inte håller med om att "Personalen arbetar medvetet för att motverka traditionella könsroller". Denna fråga har det lägsta resultatet för Ängsblomman.

Säkerhet

Förskolechefen säger att miljön är trygg och säker för barnen både inne och ute. Som vi ovan nämnt, lämnas dock barn utan tillsyn inomhus under dagen.

Dokument

Verksamheten har inkommit med följande dokument.

X	Rutiner för klagomålshantering
X	Rutiner gällande anmälningsskyldighet
X	Rutiner gällande tystnadsplikt
X	Plan mot kränkande behandling
X	Likabehandlingsplan
X	F-skattsedel 2011
X	Uppvisat registerutdrag

På uppdrag av finansieringsnämnden för utbildning

Catharina Lebel
Chef för utbildningsenheten
Kundvals- och finansieringsavdelningen